

افغانستان آزاد – آزاد افغانستان

AA-AA

چو کشور نباشد تن من مباد
همه سر به سر تن به کشتن دهیم

بدین بوم و بر زنده یک تن مباد
از آن به که کشور به دشمن دهیم

www.afgazad.com

afgazad@gmail.com

Political

سیاسی

نشریه پیشرو شماره ۵۱

۱۶ می ۲۰۱۵

بحران اوکراین - «جنگ سرد جدید»

پس از فروپاشی اتحاد جماهیر شوروی، لیبرالیزم غربی به سرکردگی ایالات متحده آمریکا، ذوقزده پیروزی شد که در نتیجه پایان جنگ سرد به دست آمده بود. حالا دیگر نه خبری از رقیب سرسختی چون شوروی بود و نه هم قدرت تازه‌ای که بتواند هم‌اورد ژئوپولیتیک آمریکا در جهان باشد. خودسری‌های ناتو و عضوگیری‌اش از کشورهای حوزه بالکان، با سکوت از سوی روسیه تحمل شد. امریکائی‌ها اما با راه‌اندازی انقلاب‌های رنگی در همسایگی روسیه تلاش کردند تا ساحة نفوذ این کشور را تنگتر کنند؛ مسأله‌ای که روسیه تازه برخاسته از میان آوار اتحاد جماهیر شوروی را عصبانی کرد. پشتیبانی قاطع از رژیم بشار اسد در سوریه و بهره‌برداری از بحران اوکراین از راه‌هایی بود که پوتین می‌توانست انتقام تحقیرهای غرب را بگیرد.

سیاست غرب به هدف سرنگونی رژیم بشار اسد در سوریه مؤثریت زیادی نداشت و به عکس روسها نقش‌شان را خوبتر بازی کردند. در اوکراین هم ولادیمیر پوتین، رئیس جمهور روسیه موفق شد تا شبه‌جزیره کریمیه را به خاک کشورش بیفزاید؛ کاری که با واکنش تند اتحادیه اروپا و ایالات متحده آمریکا روبه‌رو شد و تحریم‌ها علیه روسیه را در پی آورد. اما خلاف تمام هشدار و تهدیدهای غرب در پیوند به دخالت روسیه در بحران اوکراین، مسکو راه خودش را رفته و با پشتیبانی از شورشیان لوهانسک و دونتسک، سیاست منطقه‌ی خود را فعالتر از گذشته پیش برده است. ایالات متحده آمریکا و اتحادیه اروپا که از دولت اوکراین در برابر شورشیان هواخواه روسیه پشتیبانی می‌کنند، با افزایش تحریم‌ها علیه روسیه تلاش کرده‌اند تا مانع پیش‌روی‌های دولت پوتین شوند. در حالی که هر دو طرف درگیر در بحران اوکراین (روسیه و غرب) خواهان آتش‌بس و برقراری صلح در این کشور هستند، دولت کیف و شورشیان هواخواه روسیه توافق‌های آتش‌بس دوطرفه را نادیده گرفته و دست به حمله‌های نظامی علیه هم زده‌اند.

درگیری میان شورشیان لوهانسک و دونتسک و دولت اوکراین، وضعیتی را پیش آورده که برخی از آگاهان مسایل جهانی از آن به عنوان «جنگ سرد جدید» یاد می‌کنند. میخایل گوربچف، آخرین رهبر شوروی پیشین اخیراً هشدار داده است که «جهان در آستانه یک جنگ سرد جدید است. بعضی‌ها می‌گویند که این جنگ شروع شده است.»

با توجه به گسترش جنگ رسانه‌ی غرب علیه روسیه، وضع تحریم‌های اتحادیه اروپا و ایالات متحده آمریکا علیه مسکو و به عکس، ادامه همکاری روسیه با شورشیان جدائی‌طلب لوهانسک و دونتسک، و تنش‌هایی که پیش و پس از بحران اوکراین میان غرب به سرکردگی دولت ایالات متحده آمریکا و روسیه (به ویژه در خصوص مسأله نصب سپر

دفاع موشکی ناتو در اروپا) پدید آمده، می توان مدعی شد که «جنگ سرد جدید» از مدتها پیش آغاز شده و در حال شدت‌گیری بیشتر است.

روسیه امروز دیگر آن کشور بحران‌زده سالهای فروپاشی شوروی نیست. مقامهای بلندیپایه روس بارها تأکید کرده اند که زیر بار تکروری‌های تحقیرآمیز غرب به رهبری ایالات متحده آمریکا نمی‌روند. ولادیمیر پوتین در یک بحث جهانی در والدای گفت: «دوست دارد آمریکا پایش را از امور مربوط به روسیه بیرون بکشد و از این که وانمود کند جهان را اداره می کند، خودداری کند.»

تازمترین موضع‌گیری را هم سرگی لاوروف، وزیر امور خارجه روسیه در کنفرانس امنیتی مونیخ داشت. وی گفت: «غرب باید تصمیم بگیرد که خواستار چگونه ساختاری از امنیت است: بدون روسیه، با روسیه یا علیه روسیه.» این موضع‌گیری‌ها نشان می دهد که دوران یکه‌تازی‌های امپریالیستی ایالات متحده آمریکا در حال به سر رسیدن است.

در حال حاضر شورشیان هوادار روسیه در شرق اوکراین از موقف برتر نظامی برخوردار اند و به نظر می رسد که المان و فرانسه به عنوان سردمداران اتحادیه اروپا به درستی درک کرده اند که جنگ راه حل بحران اوکراین نیست. گفتگوهای ۱۶ ساعته آنگلا مرکل، نخست وزیر المان و فرانسوا اولاند، رئیس جمهور فرانسه با ولادیمیر پوتین در مینسک که منجر به توافق صلح میان طرفهای درگیر شد، دلیل این ادعا است. اما نگاه کوتاه به خواستهای طرفهای درگیر در بحران اوکراین، نشان از این دارد که تنش‌های کنونی میان شورشیان هوادار روسیه و دولت کیف ریشه‌دارتر از آنست که توافقهایی کنونی میان سران روسیه، المان و فرانسه بتواند به آن پایان دهد.

دولت اوکراین خواستار برگرداندن مناطق جدانشده به قلمرو خود و خلع سلاح شورشیان است. شورشیان اما در حالی که با درخواست خلع سلاح مخالفت می کنند، خواهان به رسمیت‌شناخته‌شدن جمهوری‌های لوهانسک و دونتسک هستند. روسیه خواهان دادن خودمختاری به مناطق لوهانسک و دونتسک، بازنگرداندن شبه‌جزیره کریمه به اوکراین، خروج کامل نیروهای این کشور از مناطق جنگی و خواستار ضمانت‌های حقوقی برای روس‌زبانهای شرق اوکراین است. ایالات متحده آمریکا و اتحادیه اروپا اما می خواهند که تمامیت ارضی اوکراین احیاء شود، دخالت‌های روسیه در اوکراین پایان یابد، نیروهای روسی از شرق اوکراین بیرون شده و «دموکراسی» کامل در لوهانسک و دونتسک برقرار گردد.

تا کنون هیچ یک از طرفهای درگیر خواستهای طرف مقابل را نپذیرفته و آنچه رویش به توافق رسیده اند، برقراری آتش‌بس بوده که آنهم به زودی شکسته شده است. به هر حال، بحران اوکراین نشان از حادث شدن تضادهای امپریالیستی میان روسیه و ایالات متحده آمریکا دارد و به نظر نمی‌رسد که به سادگی فروکش کند. به ویژه اگر پای چین به عنوان نخستین اقتصاد دنیا (که از نظر بودجه نظامی پس از آمریکا مقام دوم را دارد) در درازمدت به این تنش کشیده شود، «جنگ سرد جدید» همچنان سرد باقی نخواهد ماند و منجر به برخوردهای نظامی هولناک خواهد شد.